ਵੀਰੇਂਦਰ
ਬਨਾਮ
ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5 & 6 ਦੇ 2018)
ਮਈ 13, 2022
[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ
ਅਤੇ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 -- ਧਾਰਾਵਾਂ 376ਏ, 376 (2)(ਆਈ), 302 – ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ

– ਧਾਰਾ 6 – ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ – ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਜ਼ਨ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ – ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ, ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਜੋ ਬੋਰੀਆਂ ਹੇਠ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ (ਐਫਐਸਐਲ) ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਖੌਫਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 376ਏ, 376(2)(ਆਈ) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਸਮੇਤ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਇੱਕ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜੋ ਇੱਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਖੰਡਰ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਨਖੁਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ – ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਦਿਨ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸੀ – ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਲਿੰਕ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਸਾਰੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸੰਮਿਲਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਮੀਸਾਈਡਲ ਹੈ – ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਂਚ ਦੇ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਅਧਿਐਨ ਉੱਤੇ, ਕੋਈ ਵਿਕ□ਤੀ ਜਾਂ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 354(3) – ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ – ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕੇਸ 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸਾਂ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਉਸਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੀ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਹੈ – ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸਾਂ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਪੂਰਵ ਰਿਹਾਈ/ਮਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 304 – ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਕਤਲ – ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪਰਾਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਅਧੀਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ

ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ 'ਕਤਲ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ' ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਇਹਨਾਂ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 304 ਅਧੀਨ, ਪਾਰਟ 1 ਜਾਂ ਪਾਰਟ 2 ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਤਲ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 53ਏ – ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ – ਨਾ ਕਰਨਾ – ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ – ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਵਲ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਅਨਿਚਛਾ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਮੀ ਜਾਂ ਚੂਕ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਮੀ ਜਾਂ ਚੂਕ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤ – ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਦਾਂਤ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਕੇਵਲ "ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਦਾਂਤ" 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕੇਵਲ "ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਦਾਂਤ" 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ – ਨਾਲ ਹੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਨੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ।

2. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਐਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾ-ਹੋਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 53ਏ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਨੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਦਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਜਾਂ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਉਸ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਤਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਤੌਲਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਕੰਮ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 30][253-B-D]

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 376ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਐਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਜੰਜੀਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ ਐਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਹਿਪੋਥੀਸਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਵਜਨਦਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਜੰਜੀਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਐਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਗਤ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 318, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਤਾਂ 'ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ' ਜਾਂ 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ' ਸਨ। ਐਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ। ਪੱਟੂ ਰਾਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤ੍ਰਿਮੁਖ ਮਾਰੋਤੀ ਕਿਰਖਾਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾ□ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਦੇਣਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜੰਜੀਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸੰਮਿਲਿਤ ਅਸਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਐਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 47]

4. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬੇਬਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਦਰਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪੁਦੇਂਦਾ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਉਥੇ ਗ੍ਰੇਡ ਚੌਥੇ ਦਾ ਸਦਾਬਹਾਰ ਫਾੜ ਹੋਇਆ ਜੋ ਗੁਦਾ ਤੱਕ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗਰਭਾਸ਼ਯ ਫਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਯੋਨੀ ਦੇ ਸਵੈਬ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਿਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। [ਪੈਰਾ 48][266-A-C]

5. ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਕਤਲ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 304(1) ਜਾਂ 304(2) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਕਤਲ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਚਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਜ਼., ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ 'ਕਤਲ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ' ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਪਰਾਧ ਉਕਤ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਅਧੀਨ, ਭਾਗ 1 ਜਾਂ ਭਾਗ 2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਕਤਸ੍ਰਾਵ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ। ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਦਮ ਘੁੱਟਣਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਗਰਦਨ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਗਰਦਨ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਕੇਵਲ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਬਸ ਕੁੜੀ ਸੀ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਰਾਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲਗਭਗ 8 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਦੀ ਗਰਦਨ ਨੂੰ 25 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਂਗਲੀਆਂ ਜਾਂ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਲੱਲੇਖਿਤ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਗਲਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਾਰਜ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਹੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਸੰਭਵਤਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਹੋਮੀਸਾਈਡਲ ਮੌਤ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਕਲਾਜ਼ 1 ਜਾਂ ਕਲਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਧੀਨ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕਲਾਜ਼ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਈ ਗਈ ਇਕੋ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ

ਦਲੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ ਤੇ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸਮਵਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਸਨ,

6. ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ? ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ' ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੀ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 354(3) ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 52]

7. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਤਲ ਅਮਾਨਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਅਸਾਧਾਰਣ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਘਿਨੌਣੀ ਅਤੇ ਬਰਬਰ ਕਿਸਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਦਾ ਬਰਬਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਬੇਬਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਗਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜੋ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ10 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਐਕਸ.ਪੀ17 ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਝਿੰਝੋੜ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੇਦਾਗ ਵਿਵਹਾਰ ਵੀ ਅਣਗੌਲਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 56]

8. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਬਸ 8 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਬੱਚੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚਚੇਰੀ ਭੈਣ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਰਬਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰੱਦਾਨੰਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਰਸਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਹਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘੱਟਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ/ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਲੰਬਾਈ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ/ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ 30 (ਤੀਹ) ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 58]

9. ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: (i) ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 376(2)(i), ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; (ii) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਧਾਰਾ 300, ਆਈਪੀਸੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਤੀਹ (30) ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਸਲ ਕੈਦ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ; (iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਪੱਕਾ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 59][274-F-H; 275-ਏ]

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਮੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਉਮਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 382 : [2000] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 712; ਸੁਨੀਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ (2017) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 393; ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ (2006) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 : [2006] 8 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 501; ਪੱਟੂ ਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਸਟੇਟ (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 771 : [2019] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 535; ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਟੇਟ ਰਿਪੋਰਟਿਡ ਇਨ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਐਸ.ਸੀ. 364 : [1954] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 145; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਹਲਦਾਰ ਐਂਡ ਐਨਰ: (2009) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 288 : [2009] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 530; ਆਰ. ਸ਼ਾਜੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਸਟੇਟ (2013) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 266 : [2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1172; ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸ਼ਨਰਾਵ ਖਾਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਟੇਟ (2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 546; ਪੱਪੂ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ (ਕ੍ਰਿ.ਆ.ਨੰ. 1097-1098 ਦਾ 2018 ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਹਲਾਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਟੇਟ (2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 460 : [2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 585; ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਐਨਰ. ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਸਟੇਟ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 1012 : [1959] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 875; ਪੁਧੂ ਰਾਜਾ ਐਂਡ ਐਨਰ. ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ (2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 196 : [2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 740; ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਭਗੀਰਥ (1999) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 96 : [1999] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 529; ਮੋਹਦ. ਆਰਿਫ ਬਨਾਮ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737 : [2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1009; ਨਿਜ਼ਾਮ ਐਂਡ ਐਨਰ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ (2016) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 550 : [2015] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 786; ਅਰਬਿੰਦ ਮੁਖਰਜੀ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਟੇਟ (2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 352; ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਅਹਮਦ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸਟੇਟ (2018) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 429 : [2018] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1121; ਸੁਖਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਸਟੇਟ (1999) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 507 : [1999] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 314; ਚਾਣਕਿਆ ਢੀਬਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਟੇਟ (2004) 1 ਕ੍ਰਾਈਮਸ 196; ਗੋਵਿੰਦਰਾਜੂ @ ਗੋਵਿੰਦਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ (2012) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 722 : [2012] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 67; ਜਹਾਰਲਾਲ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਸਟੇਟ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1991 ਐਸ.ਸੀ. 1388 : [1991] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 298; ਮੋਹਦ. ਮੰਨਾਨ @ ਅਬਦੁਲ ਮੰਨਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਸਟੇਟ (2011) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 317 : [2011] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 518; ਕਾਂਸਾ ਬਿਹੇਰਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਸਟੇਟ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1987 ਐਸ.ਸੀ. 1507 : [1987] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1096; ਤ੍ਰਿਮੁਖ ਮਾਰੋਤੀ ਕਿਰਕਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਟੇਟ (2006) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਐਸ.ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 5300; ਸਵਾਮੀ ਸ਼੍ਰੱਦਾਨੰਦ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਸਟੇਟ (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 767 : [2008] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 93; ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਹਰਨ (2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2015] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 613 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

[2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 585 ਪੈਰਾ 13 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1959] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 875 ਪੈਰਾ 16 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 740 ਪੈਰਾ 16 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1999] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 529 ਪੈਰਾ 16.1 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

2001 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 712 ਪੈਰਾ 16.3 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2017] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 393 ਪੈਰਾ 25 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1009 ਪੈਰਾ 29 [2015] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 786 ਪੈਰਾ 32.1 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2006] 8 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 501 ਪੈਰਾ 32.2 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 352 ਪੈਰਾ 32.3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2019] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 535 ਪੈਰਾ 32.4 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1954] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 145 ਪੈਰਾ 35 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2018] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1121 ਪੈਰਾ 35.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1999] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 314 ਪੈਰਾ 36 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2012] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 67 ਪੈਰਾ 40 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1991] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 298 ਪੈਰਾ 41 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2011] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 518 ਪੈਰਾ 41 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2009] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 530 ਪੈਰਾ 43 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1987] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1096 ਪੈਰਾ 44 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1172 ਪੈਰਾ 44 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2006) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਐਸ.ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 5300 ਪੈਰਾ 47 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2008] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 93 ਪੈਰਾ 57 ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2015] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 613 ਪੈਰਾ 57 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ 2018.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਗ੍ਵਾਲਿਅਰ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 14.07.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, CRRFC ਨੰਬਰ 01 ਦੇ 2015 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿ. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 39 ਦੇ 2015.

ਮਿਸ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, (ਐਸ.ਸੀ.ਐਲ.ਐਸ.ਸੀ.), ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਪੁਨੀਤ ਪਾਠਕ, ਸਾਈ ਕ□ਸ਼ਣਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ.

ਪੁਲਕਿਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ ਸਾਕਸ਼ੀ ਵਿਜੇ, ਪਸ਼ੁਪਤੀ ਨਾਥ ਰਜਦਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

"ਨਤੀਜਤਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਇੱਥੇ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376ਏ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।" ਜਦਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 376(2)(ਆਈ) ਅਤੇ 302 ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰੈਫਰੈਂਸ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਹਨ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਲਕਸਮੀਬਾਈ ਬਾਥਮ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਉਮਰ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਅਤੇ ਜਾਨਕੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਮਾਪੇ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਜ਼ਨ ਭੈਣ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦਾ ਮਾਮਾ ਹੈ। ਘਟਨਾ 19.9.2014 ਨੂੰ ਰਾਤ 08:30 ਵਜੇ ਤੋਂ 09:30 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਪਰੀ। ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਦਿਨ ਲਗਭਗ 08:30 ਵਜੇ, ਰਾਜੂ ਬਾਦਾਮ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਬੀੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਪਤੀਰਾਮ ਬਸੁਦੇਵ (@ ਪੱਪੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4) ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਕੇਸ਼ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਪੀਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲਾਪਤਾ ਪਾਈ ਗਈ। ਅਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਬੇਨਤੀਜਾ ਭਾਲ ਦੇ ਬਾਅਦ 20.09.2014 ਨੂੰ 00:05 ਵਜੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਐਕਸਟ.ਪੀ-1, ਉਸ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। 20.09.2014 ਨੂੰ ਹੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਾਕੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਤੀਰਾਮ ਬਸੁਦੇਵ (@ ਪੱਪੂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਉਪਰੰਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਐਕਸਟ. ਪੀ5-ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ, ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬੋਰੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੈਟਰੀ (ਐਫਐਸਐਲ) ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਖੌਫਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕਮਿਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾਵਾਂ 364ਏ, 376(2)(ਆਈ), 302, 201 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3, 5 ਅਤੇ 6 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 16.12.2014 ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 376ਏ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂਜ਼ 1 ਤੋਂ 19 ਤੱਕ ਅਤੇ [ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਪੀ-1 ਤੋਂ ਪੀ-26 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ.') ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

4. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ:-

“ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਯਾਚੀਕਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੀਚੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ, ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜੋ 14.07.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ' ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ “ਏ” ਅਤੇ “ਬੀ” ਅਧੀਨ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਨੁਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ: -

“ਏ. ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਗ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਟਿਕਾਊ ਹੈ?

ਬੀ. ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ?”

5. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਟੇਟਡ ਨੇਚਰ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਛੱਡ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਖੱਕਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਾ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਵਿਰਲੇ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਵੈਧਤਾ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਕੀਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਨੁਸਾਰ) ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਖਾਸ ਛੱਡ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 376ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਘਟਨਾ

6. ਨਿਰਣਾਇਕ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ: - h) ਵਜਾਇਨਲ ਸਵੈਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀਮੈਨ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ;

i) ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਗੁੰਨੀ ਬੈਗਾਂ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ;

j) ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋਸ਼ਯੋਗ

ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

7. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 376A ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਵੀ, ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਅੰਡਰਵੇਅਰ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 376A ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਗਾੜ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

8. ਮਿਸ ਸੋਨੀਆ ਮੱਥੁਰ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਪਸ਼ੁਪਤੀਨਾਥ ਰਜਦਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਆ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਕੈਨਿੰਗ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਚੇਨ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੈਂਟ 'ਤੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਜ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ FSL ਰਿਪੋਰਟ ਅਨਿਰਣਾਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਜ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ: -

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਂਜ਼ੀਡਾਈਨ/ ਫੀਨੋਲਫਥਾਲੀਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਟੈਸਟ ਹੀ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਟੈਸਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਰਕਸ਼ੀਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ, ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਂਟ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 53ਏ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇ ਨਖੁਨਾਂ ਦੇ ਖਰੋਚਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਖਰੋਚਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਖੁਨਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-10 ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।”

10. ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਬਲਿਊ-14 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੱਜੇ ਗਾਲ ਉੱਤੇ ਨਖੁਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਉੱਤੇ ਨਖੁਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਸਿਰਫ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਔਪਚਾਰਿਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4 ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4 ਦੀਆਂ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਡਬਲਿਊ-2 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4 ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ, ਅਰਥਾਤ ਪੀੜਤ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਸਮੇਂ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਰਾਕੇਸ਼ ਦੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਰਾਤ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪੀਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ, ਜੋ ਕੁਝ ਮਹਾਜ਼ਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-12 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਗਨ ਸਿੰਧੀ ਦੇ ਬਾੜੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 19.09.2014 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 09:00 ਵਜੇ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-12 ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੜੀ ਵਿਜ਼., ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਿਨਾਹ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਵਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਮਾਮਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੱਪੜੇ ਸੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਹਾਲਾਤ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਡੀਐਨਏ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 53ਏ ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਏ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ, ਖਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ ਤੇ, ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਲਿੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

12. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਕਿ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ, ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ/ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਝਗੜਾ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਧਾਰਾ 53ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਗੁਣ 53ਏ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., ਬਾਕੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 7 ਇਕੱਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 2, 4 ਅਤੇ 12 ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, PWs 2 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 4 ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ। ਇਸ ਲਈ, 'ਆਖਰੀ ਦੇਖਿਆ ਸਿਧਾਂਤ' ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। PW-12 ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੈ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਕਿ

ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਰਾਤ 09:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਬਾਬਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਜਗਨ ਸਿੰਧੀ ਦਾ ਬੱਡਾ 19.09.2014 ਨੂੰ, ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਲਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸੰਭਵ ਵਿਆਖਿਆ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੈਰ- ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ PW-2 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ। PW-16 (ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਨਗਾਚ)- ਪੁਲਸ ਟੀਮ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਇਕ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਕਿ ਸੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ, ਦੇ PW-5 (ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀਸ਼ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ)- ਜੋ ਕਿ PW-14 ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਮਵਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਨ। (ਅਖਿਲੇਸ਼ ਭਾਰਗਵ) - ਤਤਕਾਲੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਦੇ PW-15 (ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ) - ਪੁਲਿਸ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਅਤੇ PW-11 ਦਾ (ਸ੍ਰੀ ਦੀਪਕ ਸ਼ੁਕਲਾ) ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੰਧਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-2 ਦੇ ਸਬੂਤ, ਉਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਖਿੱਚਿਆ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ, ਦੋਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਕੱਠੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਚੇਨ ਪੁਆਇੰਟਿੰਗ ਬਣਾਉਣਗੇ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ ਉਸਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

13. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਵਿਰਲੇ ਹੀ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ(ਾਂ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ/ਖਾਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਾਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [(2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 460] ਵਿੱਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

14. ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਪੀੜਤਾ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾ. ਡੀ.ਸੀ. ਆਰਿਆ (ਪੀਡਬਲਿਊ-10) ਦੀ ਮਾਹਰ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਆਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਕਸਟ.ਪੀ17 ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅੰਤ-ਮੌਤ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਿਊ-10 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਉਸ ਨੇ ਅਤੇ ਡਾ. ਆਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸਟ.ਪੀ17 ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਅੰਤ-ਮੌਤ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ :-

1. ਛੋਟੀ ਉਂਗਲ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਤੇ 3 ਇੰਚ x 2.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ;

2. ਘਬਰਾਹਟ 3.5 ਇੰਚ x 2.5 ਸੈ.ਮੀ. Labia Majora ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ.

3. ਕੰਟਿਊਸ਼ਨ 4 ਸੈ.ਮੀ. X 5 ਸੈ.ਮੀ. ਸੱਜੇ ਪੱਟ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਪਾਸੇ.

4. ਕੰਟਿਊਸ਼ਨ 4 ਸੈ.ਮੀ. X 3 ਸੈ.ਮੀ. ਖੱਬੇ ਪੱਟ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਪਾਸੇ.

5. 3.5 ਇੰਚ x 2.5 ਸੈ.ਮੀ. ਗ੍ਰੇਡ ਚੌਥੇ ਦੇ ਯੋਨੀ ਬਾਰ-ਬਾਰਸੀ ਅੱਥਰੂ ਗੁਦਾ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ.

6. ਪੂਰੀ ਯੋਨੀ 'ਤੇ ਸੋਜ ਅਤੇ ਭੀੜ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਫਟ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

7. 8 cm x 2 cm। ਪੇਟੀਸ਼ੀਅਲ ਹੈਮਰੇਜ ਹੇਠਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਗਰਦਨ ਦੇ ਉਪ ਚਮੜੀ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਫੈਲਦੇ ਹਨ ਗਰਦਨ ਦੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ.

15. ਐਕਸਟ.ਪੀ17 ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ 'ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਦਮ ਘੁੱਟਣਾ' ਹੈ। ਪੀਡਬਲਿਊ-10 - ਡਾ. ਡੀ.ਸੀ. ਆਰਿਆ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 376ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-10 ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵਤ: ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਨ ਬਹਿ ਜਾਣ ਨਾਲ ਗਰਭਾਸ਼ਯ ਦਾ ਫਟਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-10 ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਖਮ ਨੰਬਰ 7 ਅਤੇ 8 ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੌਤ ਸੰਭਵ ਹੈ। 'ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਂ ਗਲਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਤ ਜ਼ਖਮ ਨੰਬਰ 7 ਅਤੇ 8 ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ,' ਉਸ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ :-

1. 3.5 ਇੰਚ x 2.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡ ਚੌਥੀ ਦੀ ਯੋਨਿ ਪੇਰੀਨੀਅਲ ਫਾਟ ਜੋ ਗੁਦਾ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ।

2. ਸਾਰੀ ਯੋਨੀ ਉੱਤੇ ਸੋਜ ਅਤੇ ਭੀੜ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਗਰਭਾਸ਼ fਫਟ ਕੇ ਯੋਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ PW-10 ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 300 IPC ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 302 IPC ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ।

16. ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕੀਮਤ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕੋ-ਲੀਗਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਉਹ ਤੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪਾਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਮੇਤ), ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਆਦਿ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਉਸ ਦੀ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਜੋ ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਭਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਨੇਤਰ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਉੱਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ, ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। Tahsildar Singh & Anr. Vs. State of UP (AIR 1959 SC 1012) ਅਤੇ Pudhu Raja & Anr. Vs. State [(2012) 11 SCC 196] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੂਸੇ ਤੋਂ ਦਾਣਾ ਅਲੱਗ ਕਰੇ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਅਫਰਾਤਫਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਖੋਜ ਨਿਕਾਲੇ।

16.1 ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਗੀਰਥ (1999) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 96 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :

“ਮੈਡੀਕਲ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

16.2 ਮਯੂਰ ਪਨਾਭਾਈ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [(1982) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 396] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 376 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ :

“ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ, “ਸਾਡੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਡੀਕਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਹੈ।” ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਵਾਂਗ ਸਰਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਟੱਲ ਧਾਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ।”

16.3 ਡਬਲਿਊ.ਬੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਉਮਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 382 (ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਥੇ 'ਮੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਉਮਰ ਦਾ ਕੇਸ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :

“21. ਪੀੜਤ ਦੀ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਪੀਡਬਲਿਊ30 (ਡਾ. ਦੇਬਬ੍ਰਤ ਚੌਧਰੀ) ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ 45 ਜਖਮਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ 5 ਪਸਲੀਆਂ (2-6) ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਸਟਰਨਲ ਅੰਤ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਉਂਗਲਾਂ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਓਕਸੀਪਿਟਲ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਸਲੀਆਂ ਦੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਜਖਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫਟੇ ਹੋਏ ਜਖਮ, ਚੋਟਾਂ ਅਤੇ ਖਰੋਚਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਖੱਬੇ ਪਿੰਨਾ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਕੱਟਣ ਵਾਲਾ ਜਖਮ ਸੀ। ਸੱਜਾ ਫੇਫੜਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਕਈ ਜਖਮਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਜਖਮਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਤਲ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।”

22. ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਇਸ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜਖਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ: “ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿ ਜਖਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਸਰਜਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ30) ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਖਮ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਹੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ।”

ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜੇਕਰ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੇ ਉਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਾ ਪੁੱਛਣਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ30 ਵਾਂਗ ਮਾਹਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਖੁਦ ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਨਿਆਯਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਚੋਟਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਦ ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਚੋਟਾਂ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਕੋਲ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੋਚ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਚੋਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਡਾਕਟਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ30) ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

16.4 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਵਾਂਗ, ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਭਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਮੌਤ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

17. ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ (supra) ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਸੀ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ, Ext.P17 ਦੇ ਨਾਲ PW-10 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, PW-10 ਕੈਣ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ Ext.P17 ਦੇ, ਇਹ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਦੱਸੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ Ext.P17 ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਐਂਟੀ-ਮਾਰਟਮ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੀ ਸੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ PW-10 ਦੀ ਰਾਏ। PW-10 ਨੇ 'ਅਸਫਾਈਕਸਿਆ' ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਥ੍ਰੋਟਲਿੰਗ ਕਾਰਨ। ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ 8 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਪੇਟੀਸ਼ੀਅਲ ਹੈਮਰੇਜ ਦਾ. x 2 ਸੈ., ਉਪ- ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਗਰਦਨ ਦੇ ਚਮੜੀ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ Ext.P17 ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਦਮਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਸਾਹ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿਲ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਇਸ ਢੰਗ ਨੂੰ ਐਸਫੈਕਸੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ, ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਸਾਹ ਘੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਵਾ ਦੇ ਰਸਤੇ. ਗਲਾ ਘੁੱਟਣਾ ਮੌਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੰਸਕ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲਿਗਚਰ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਗਰਦਨ ਦਾ ਸੰਕੁਚਨ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣਾ ਗਰਦਨ ਦੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਦੁਆਰਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣਾ ਹੈ ਉਂਗਲਾਂ ਜਾਂ ਹਥੇਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ. ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦਿੱਖ ਐਸਫਾਈਕਸਿਆ ਵਿੱਚ ਸੀਰਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖੇ ਗਏ ਕਈ ਪੇਟੀਸ਼ੀਅਲ ਹੈਮਰੇਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕੇਸ਼ੀਲਾਂ ਦੇ ਫਟਣ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਝਿੱਲੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ a ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇ ਹੋਏ ਦਬਾਅ ਦਾ ਨਤੀਜਾ. PW-10 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਦੇ ਚਮੜੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪੇਟੀਸ਼ੀਅਲ ਹੈਮਰੇਜ ਦਾ ਗਰਦਨ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, PW-10 ਕ੍ਰਾਸ- ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ PW-10 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਭਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ Ext.P17 ਰਿਪੋਰਟ, ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਥਰੋਟਲਿੰਗ ਦੁਆਰਾ.

18. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈਣਾ, ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-10 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਉਹ ਐਕਸ.ਪੀ17 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਗ੍ਰੇਡ ਚੌਥੇ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਫਾਟਾ ਝੇਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮਲਦ੍ਵਾਰ ਤੱਕ 3.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 2.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੂਰੀ ਯੋਨੀ 'ਤੇ ਸੁਜਣ ਅਤੇ ਭੀੜ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਗਰਭਾਸ਼ੈ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-10 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਐਕਸ.ਪੀ17 ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਤੱਥ ਜੋ ਪੀਡਬਲਿਊ-10 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੱਟ ਜੋ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਝੇਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਡੀਕਲ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਨਾਲ ਦਮ ਘੁੱਟਣਾ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਹ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉੱਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

19. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉਹ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ

ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 304 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ।

20. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਐਕਸ.ਟੀ.ਪੀ17 ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-10 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਐਕਸ.ਟੀ.ਪੀ21 ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਿਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਿਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਜਾਂ ਵਿਕ□ਤੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

21. ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਜੁਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਦਾਲਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ/ਨਿਸ਼ਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਹੈ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 53ਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ Cr.P.C ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2005 (2005 ਦਾ ਐਕਟ 25)। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 53A(1) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

“53A. ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ।-(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰਿਤ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸੋਲ੍ਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਅਚ੍ਛੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ।”

22. ਸੈਕਸ਼ਨ 53A(1) ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਉਲੀਕਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 53A (ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ (ਅ) ਅਧੀਨ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰੁਜੂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ 16 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਦਾ ਨਾ-ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 53A ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸੰਬੰਧ ਜੋੜਨ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੈਕਸ਼ਨ 53A ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਦਾ ਨਾ-ਕਰਨਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਮੀ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਵਿਵਾਦਿਤ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਉਭਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ

ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ।

23. ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇ ਬਾਕੀ ਸਬੂਤ ਇਸਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ।

24. ਮੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਉਮਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ (ਉੱਪਰੋਕਤ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

"ਸਾਡੀ ਸੂਝ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਥੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸਰਾਸਰ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਨਾਪਸੰਦੀਦਾ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧੀ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਖੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੀੜਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਖਾਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25. ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਨੀਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜਿਆਦਾ ਉਚਿਤ ਹੈ [(2017) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 393]. ਇਹ ਇੱਕ ਚਾਰ (4) ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :

"3. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਜ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 53-ਏ ਅਧੀਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਮਲਿਕ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [(2011) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 130 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਧਾਰਾ 53-ਏ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦਾ ਕੇਸ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ (ਪੈਰਾ 44) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 53-ਏ ਅਸਲ ਵਿੱਚ "ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ"। ਜੇਕਰ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਟੈਸਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।" [ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

26. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ ਮਲਿਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ (ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 43 ਵਿੱਚ ਵੀਰਜ ਦੀ ਮੈਚਿੰਗ ਸਬੰਧੀ, ਟੇਲਰ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ, 2ਜੀ$_{SUPERSCRIPT}$ ਐਡੀ. (1965) ਤੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਉਦਧਰਣ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ :-

"ਸਪਰਮੈਟੋਜੋਆ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੀਵਿਤਤਾ (ਜਾਂ ਮੁਕਤ ਗਤੀ) ਬਣਾਏ ਰੱਖ ਸਕਦੇ

ਹਨ, ਅਤੇ ਗੀਲੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਪਰਮੈਟੋਜੋਆ ਸਕਰਾਈਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੀਮੇਂਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ 5 ਦਿਨ ਪੁਰਾਣੇ ਦ੍ਰਵ ਵਿੱਚ ਗਤੀ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤ ਸਪਰਮੈਟੋਜੋਆ ਨੂੰ ਦਾਗਾਂ ਵਿੱਚ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ 'ਤੇ ਖੋਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਮੋਟਾਈਲ ਸਪਰਮੈਟੋਜੋਆ ਨੂੰ ਵਜਾਇਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 3 ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ 4 ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ।"

ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 43 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ ਮਲਿਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਜੇਕਰ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 44 ਵਿੱਚ ਅਗੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ :-

"ਹੁਣ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 53-ਏ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 23.6.2006 ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਲਈ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਲਈ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।"

27. ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਸੁਨੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ ਮਲਿਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਕਿ 'ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟੈਸਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ'।

28. ਧਾਰਾ 53A Cr.P.C ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਅਸੀਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਡੀਐਨਏ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਭੁੱਲ (ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਜਾਂ ਹੋਰ) ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਜੁਰਮ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ. ਇਸ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜਾਂਚ 'ਚ ਜੋ ਖਾਮੀਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਠੋਸ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਜੋ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕੀ, ਅਜਿਹੀ ਘਾਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿੰਕ ਹਾਲਾਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕੱਲਾ।

29. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਾਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ (ਉਪਰੋਕਤ), ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 145-146 ਦੇ 2011 ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ (3) ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਥੇ ਮਾਮਲਾ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਰਹਿਤ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਵੀ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੋਹਦ. ਆਰਿਫ ਬਨਾਮ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 79 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਾਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :-

“ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸਮਾਜਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਵੀ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਤਾਹੀ ਬਰਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਣਾ ਲਈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਸਜ਼ਾ. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੀ ਗਲਤੀ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬਿਤਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦੋ (ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ) ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਿਕਾਸਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਾਅਵੇ ਕਿ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਇਲਿੰਗ ਦੀ ਗੈਰ-ਹੋਣਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 53ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਨੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਸੁਪਰਾ), ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਦਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਜਾਂ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਇਲਿੰਗ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੌਲਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕੰਮ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ।

31. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭ ਕਰਾਂਗੇ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਨਾਨੀ ਹੈ, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 8 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹ ਫਰਾਕ ਅਤੇ ਜੀਨਸ ਪੈਂਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਹੋਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰਾਜੂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 08:30 ਵਜੇ ਰਾਜੂ ਬਾਦਾਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਬੀੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਜਿਉਂਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ।

32. ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4 ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ' ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਚੁਪਕੇ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੱਖ-ਗਵਾਹ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

32.1 ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ [(2016) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 550] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ' ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ' ਅਤੇ 'ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ' ਵਿੱਚ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ' ਉੱਤੇ

ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲੱਭਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

32.2 ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ (2006) 12 SCC 254, ਪੈਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :

“23. ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਦਾਂਤ ਅਚਰਜ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਤੱਥ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਛੱਡੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਲੱਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਐਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਹੋਰ ਕੜੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 106 ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਭਿਯੋਗ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਦਾਂਤ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾ ਦੇਣ ਨੂੰ, ਲੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਨੈਣਾ ਮੁਹੰਮਦ, AIR 1960 ਮੱਦ 218:1960 CrLJ 620 ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

32.3 ਅਰਬਿੰਦ ਮੁਖਰਜੀ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜ [(2011) 14 SCC 352], ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302, 364, 120B ਅਤੇ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: “ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਸੀ।” [ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ]

32.4 ਪੱਟੂ ਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ [(2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 771] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 63 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :-

“ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ' ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸਿਫ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਾਏ ਕਿ ਘਟਨਾ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣਾ, ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾਰਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗਾ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32.5 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ' ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ, ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈੱਟਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਾਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

33. ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਕੈਨਿੰਗ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਸਿਰਫ਼ "ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ" 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ "ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ" 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਿਰਕਾਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ PWs 2 ਅਤੇ 4 ਦੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਵਾਹੀਆਂ PW-3 ਦੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਨਾਨੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਰਾਜੂ ਦੇ ਘਰ ਸੀ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 8:30 ਵਜੇ ਰਾਜੂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬੀੜੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਢਾਈ ਵਾਲਾ ਚੌੜਾ ਫਰੰਕ ਅਤੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰੰਗੀਨ ਜੀਨਸ. ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ, ਅਸੀਂ PWs 4 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-4 ਅਰਥਾਤ ਪੱਪੂ ਉਰਫ਼ ਪਤੀਰਾਮ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲੰਘੀ। PW-4 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਵੇਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਹਨ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-4 ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ 19.09.2014 ਨੂੰ ਆਪ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀ ਖੰਭੇ ਬਣਾਉਣਾ. ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ 50 ਰੁਪਏ ਡਰਿੰਕ-ਪੈਸੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ PW-4 ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ PW-4 ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਾਹਰ ਲੈ ਆਇਆ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਪਾਈ PW-4 ਦਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, PW-4 ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-4 ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਨਸ਼ੇ ਲਈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ।

34. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਨਾਨਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਾਮਾਨਿਆ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਰਾਹਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੀ ਗਹਿਰੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਨਾਮਾਨਿਆ ਜਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ 8:00 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਠਾਕੁਰ ਬਾਬਾ ਰੋਡ, ਦਬਰਾ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਘਰ ਸੜਕ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸਦੀ ਪੋਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਈ ਅਭਿਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕਸਟ.ਪੀ2 ਸਫੀਨਾ ਫਾਰਮ, ਐਕਸਟ.ਪੀ3 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਪੰਚਾਇਤਨਾਮਾ, ਐਕਸਟ.ਪੀ4 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਮੈਮੋ, ਐਕਸਟ.ਪੀ5 ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਸਟ.ਪੀ6 ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੈਮੋ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਛਾਣ ਮੈਮੋ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਗਨ ਸਿੰਧੀ ਦੇ ਬਾੜੇ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਦਾ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਦਾਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਜ਼ਰਾਂ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਗਹਿਰੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਾਮਾਨਿਆ ਜਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਹੈ

ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

35. ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

AIR 1953 SC 364 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦੋਹਰੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

"ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਆਵੇ ਜੋ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਦੁਸ਼ਮਣੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਨੇੜਲਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆਖਰੀ ਵਾਰੀ ਅਸਲੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਗਿਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਲਈ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦਾ ਤੱਥ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਜਨਰਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

35.1. ਵਿਚ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ. ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ [(2018) 7 SCC 429], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ (ਉਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ) ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 341 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਗਵਾਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਕਾਰਨ ਉਦੋਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗਵਾਹ ਕੋਲ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਦੋਸ਼ੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕਾਰਨ ਹੈ. PW-2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵੀ ਬਰਾਬਰ-ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਦਾ ਹੈ ਭਤੀਜੇ. ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਹਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪੋਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਝੜਪ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਕਿ ਸੁਝਾਅ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਜਦੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਯਕੀਨਨ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ PW-2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ, ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜ਼ਬਤੀ/ਰਿਕਵਰੀ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਤਾ ਗਣੇਸ਼ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਖੋਖਲੇਪਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਦੌਰੇ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੇਗਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਹੀ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਸਿਰਫ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲਈ ਹੈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ PW-4 ਪੱਪੂ @ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲੇਗਾ ਪਤੀਰਾਮ. PW-4 ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ PW-2 ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ

ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ PW-2 ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ.

36. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-12 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਰੈਸ ਜੈਸਟੇ ਵਜੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਖਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ [(1999) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 507] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਰੈਸ ਜੈਸਟੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰੈਸ ਜੈਸਟੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਤੱਥ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ।

37. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-12 ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਲਗਭਗ 9 ਵਜੇ, ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਗਨ ਸਿੰਧੀ ਦੇ ਬਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਝਾੜਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-12 ਨੇ ਉਕਤ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-12 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦਨ ਸਿੰਧੀ ਦੇ ਬਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਝਾੜਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-12 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਦਿਨ ਲਗਭਗ 9:00 ਵਜੇ ਜਗਨ ਸਿੰਧੀ ਦੇ ਬਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਝਾੜਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮੌਕੇ ਦਾ ਗਵਾਹ' ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਚਾਣਕਿਆ ਢੀਬਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (2004 (1) ਕ੍ਰਾਈਮਜ਼ 196) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ -

"ਕਿਸੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨੂੰ 'ਇਤਫਾਕੀ ਗਵਾਹ' ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੰਦਿਗਧ ਹੈ। ਕਤਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਤਲ ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਕੁਦਰਤੀ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਜੇ ਕਤਲ ਕਿਸੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਰਾਹਗੀਰ ਹੀ ਗਵਾਹ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ 'ਇਤਫਾਕੀ ਗਵਾਹ' ਹਨ। 'ਇਤਫਾਕੀ ਗਵਾਹ' ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਘਰ ਉਸ ਦਾ ਕਿਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਘੱਟ ਔਪਚਾਰਿਕ ਅਤੇ ਜਿਆਦਾ ਅਨੌਪਚਾਰਿਕ ਹਨ।"

ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਪਹਲੂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ 'ਇਤਫਾਕੀ ਗਵਾਹ' ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-12 ਦੀ ਪਾਰ ਵਿਚਾਰਨਾ 'ਤੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੇ

ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਕਸਮੀਬਾਈ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਬਾੜੇ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਹੈ ਜੋ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਖਰੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਠਾਕੁਰਦਾਸ ਬਾਬਾ ਰੋਡ ਅਤੇ ਧਾਨ ਮਿੱਲ ਹਨ। ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵੇਗਾ :-

38. PW-6 (ਜਗਦੀਸ਼ @ ਜਗਨ) ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਕਸ਼ਮੀਬਾਈ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾੜੇ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ ਸਥਾਨ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਖਰੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਹੱਦਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਠਾਕੁਰਦਾਸ ਬਾਬਾ ਹਨ ਰੋਡ ਅਤੇ ਧੰਨ ਮਿੱਲ. ਉਹ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੇਗਾ:-

“ਉਕਤ ਪਲਾਟ 'ਤੇ, ਚਾਰ ਕਮਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਪਲਾਟ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਪਲਾਟ ਇੱਕ ਬਾੜਾ (ਬਰਾਮਦਾ) ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸੀਮਾ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਮਰੇ ਖੰਡਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਨ।” ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਮਿਲਾਂ ਦੇ ਖਾਲੀ ਬੋਰੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾੜਾ ਦੀ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਬਾੜਾ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-6 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਬਿਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੈ, ਜੋ ਖੰਡਰ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-12 ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਥੇ ਹੀ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ5 ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ।

39. 20.09.2014 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 04:00 ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਹੋਈ। ਐਕਸਟੀ.ਪੀ5 ਉਸਦਾ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਮੈਮੋ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ5- ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਛੁਪਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ-19 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ5 ਮੈਮੋ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ। ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਜਿਤੇਂਦਰ ਨਾਗੈਚ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫ਼ਸਰ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਦਬਰਾ, ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼, ਜੋ ਬੋਰਿਆਂ ਹੇਠ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਲਾਸ਼ ਨੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਹੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। ਪੀਡਬਲਿਊ2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ16 ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਉਸ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ, ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ, ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-5 ਮਿਸਟਰ ਸੋਨੀਸ਼ ਵਸਿਸਥਾ, ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-11 ਮਿਸਟਰ ਦੀਪਕ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸੀ, ਦੀਆਂ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲੀ।

40. ਗੋਵਿੰਦਰਾਜੂ @ ਗੋਵਿੰਦਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [(2012) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 722] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ, ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-19 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 2, 5 ਅਤੇ 11 ਤੋਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲੀ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਾਹਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਜੋਂ ਲਿਆ।

41. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਰਤੇ ਨਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਖੰਡਰ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਜਹਾਰਲਾਲ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓੜੀਸਾ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1991 ਐਸ.ਸੀ. 1388] ਵਿੱਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ

'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਮੋਹਦ. ਮੰਨਾਨ @ ਅਬਦੁਲ ਮੰਨਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ [(2011) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 317] ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਸੀ।

42. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ।

43. ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376ਏ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅੰਡਰਵੇਅਰ (ਆਰਟੀਕਲ ਐਫ-ਵਰਣਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ੈਡੀ) ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਕੀ ਬਾਕੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਹਲਦਾਰ & ਅਨ੍. [(2009) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 288]। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਾਕੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਮਿਲਿਤ ਅਸਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਦੀਪਕ ਹਲਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:-

“17. ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹੀ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਤਲ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਕਤਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਵੇ ਉਸਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ।

18. ਇਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪਰਾਧ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਜੰਜੀਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਯਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਤਰਣ ਨੂੰ ਹਰਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਜੰਜੀਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੈ।

44. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.16-ਸ਼੍ਰੀ. ਜਿਤੇਂਦਰ ਨਾਗਾਜੀਚ ਨੇ ਐਕਸਟ.ਪੀ-8 ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਮੀਜ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2 ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਐਕਸਟ.ਪੀ-8 ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅੰਗੂਠੇ ਦੀ ਛਾਪ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਐਕਸਟ.ਪੀ-21 ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪੈਂਟ (ਲੇਖ-ਸੀ) 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸਟ.ਪੀ-21 ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸੀਰੋਲੋਜੀਕਲ ਭਾਗ ਨੇ ਪੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬਿਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ

ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਥੇ ਪਾਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਨ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ਮੁਕਤ ਹਾਲਾਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਆਕਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੰਸਾ ਬਿਹੇਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓੜੀਸਾ (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1987 ਐਸ.ਸੀ. 1507)। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ(ਆਂ) 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਵਸਤੂ(ਆਂ) 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਖੂਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ(ਆਂ) 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਤਾਂ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਰ. ਸ਼ਾਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ ([2013] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 266) ਵੀ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“30. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੁਲਹਾੜੀ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬਿਆਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਕੁਲਹਾੜੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

31. ਸੀਰੋਲੋਜਿਸਟ ਵੱਲੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਰਮ ਦਾ ਵਿਘਟਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਹਾੜੀ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦਾ ਧੱਬਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਧੱਬਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਯਾਪਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੀਮੈਟੋਲੋਜੀਕਲ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਪਲਾਜ਼ਮਾਟਿਕ ਕੋਆਗੁਲੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ, ਕਿ ਇੱਕ ਸੀਰੋਲੋਜਿਸਟ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਰੰਤੂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਦੇਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਆਯਾਮ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਕਿਕ ਚੇਤਨਾ ਵਾਲਾ ਮਨ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣਤਾ ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਸਕੇ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ(ਾਂ) ਦੀ ਮੈਚਿੰਗ ਜਾਂ ਨਾ-ਮੈਚਿੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਵੇਖੋ ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਬਾਜੀ ਨਾਵਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬੰਬਈ, ਰਾਘਵ ਪ੍ਰਪੰਨਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ., ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਰਾਮ, ਗੁਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਜੈਨ ਪੰਡੀਅਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੁਨੀਲ ਕਲਿਫਰਡ ਡੈਨੀਅਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ।)

32. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਖੂਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਵਰਗੀਕ□ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਵਿਘਟਨ ਆਦਿ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁੰਮ ਕੜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੈਂਟ (ਲੇਖ-ਸੀ) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਟ ਉਸਦੇ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਐਕਸਟੀ.ਪੀ8 ਅਧੀਨ ਇਹ ਉਸਦੇ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 2 ਅਤੇ 16 ਰਾਹੀਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਸਟੀ.ਪੀ21 ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਉਪਰੰਤ ਉੱਥੇ ਲੱਗੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਜੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮੂਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਨਾ-ਖੋਜ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਨਾ-ਖੋਜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਜ਼ਰੂਰ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਚੇਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੜੀ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਇੱਕ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਉਸਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਿਫਲਤਾ/ਅਸਫਲਤਾ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।

ਇਹਨਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤ ਵਜੋਂ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

45.ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਤ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਨਖੁਨਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਿਊ-17 (ਡਾ. ਹਰੀਸ਼ ਆਰੀਆ) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ24-ਐਮਐਲਸੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-17 ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਚਾਰ ਨਖੁਨ ਖਰੋਚਾਂ ਨੂੰ ਪਾਇਆ: - 3. ਖੱਬੇ ਗਾਲ 'ਤੇ 0.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 2 ਮਿਲੀਮੀਟਰ।

4. ਖੱਬੇ ਜਬੜੇ ਦੇ ਕੋਣ ਉੱਤੇ 0.5 ਸੈਂ.ਮੀ. x 2 ਮਿ.ਮੀ.

46. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-17 ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸੱਟਾਂ 21.09.2014 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਟਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ 48 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ ਧਾਰਾ 313 ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ 19.09.2014 ਨੂੰ ਰਾਤ 09:00 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਸਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-17 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਐਕਸ.ਪੀ24 ਨਾਲ ਖਾਤਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਹੀ ਗਈ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਖੋਜ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਜਾਂ ਕਮਜੋਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ।

47. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 376ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚੇਨ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਹਕ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਵਜਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਦਰਸਾਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਕੁਝ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਚੇਨ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਾ 318, ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਤਾਂ 'ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ' ਜਾਂ 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ' ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪੱਟੂ ਰਾਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਤ੍ਰਿਮੁਖ ਮਾਰੋਤੀ ਕਿਰਕਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (2006 ਏ.ਆਈ.ਆਰ ਐਸ.ਸੀ.ਡਬਲਿਯੂ 5300) ਉੱਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਦੇਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਚੇਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਮਿਲਿਤ ਅਸਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

48. ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬੇਬਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ,

ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪੁਦੇਂਦਾ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਗੁਦਾ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਥਾਈ ਫਾੜ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗਰਭਾਸ਼ਯ ਫਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਯੋਨੀ ਦੇ ਸਵੈਬ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਿਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

49. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂਕ, ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮਾਂ, ਨਾਨਕੇ ਦਾਦਾ ਅਤੇ ਨਾਨਕੇ ਦਾਦੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੀਡਬਲਯੂਜ਼ 1 ਤੋਂ 3 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 7-8 ਸਾਲ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੱਡਾਰਾਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸ-ਆਈ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-10 ਜਿਸ ਨੇ ਡਾ. ਆਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ17 ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਬੋਇਜ਼ ਸਕੂਲ, ਜਵਾਹਰਗੰਜ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡਮਿਸਟਰੈਸ-ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲਾ ਅਰਜ਼ੀ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ14, ਦਾਖਲਾ ਰਜਿਸਟਰ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ15 ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ15ਸੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸਟੀ.ਪੀ16 ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਉਮਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ ਜੋ ਸਕੂਲ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਨੰਬਰ 1937 ਅਤੇ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 10.09.2006 ਵਜੋਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਥੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਇਕੱਠੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀਓਸੀਓਐਸਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਕ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

50. ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡਲ ਮੌਤ ਕਤਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਇਹ ਐਪੀਲੇਂਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 304(1) ਜਾਂ 304(2) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡਲ ਮੌਤ ਕਤਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਚਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਨੂੰ 'ਕਤਲ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ' ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਪਰਾਧ ਉਕਤ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 304 ਅਧੀਨ, ਭਾਗ 1 ਜਾਂ ਭਾਗ 2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਐਪੀਲੇਂਟ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਕੇ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਕਤਸ੍ਰਾਵ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ। ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਦਮ ਘੁੱਟਣਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਗਰਦਨ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਐਪੀਲੇਂਟ ਦੁਆਰਾ ਗਰਦਨ ਉੱਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਪੀੜਤ ਕੇਵਲ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਬਸ ਕੁੜੀ ਸੀ, ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਤਮਕ ਤੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲਗਭਗ 8 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਦੀ ਗਰਦਨ ਨੂੰ 25 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਂਗਲਾਂ ਜਾਂ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣਾ ਕਿ ਇਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜ਼ਖਮ ਪੈਦਾ ਹੋਣ, ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਾਰਜ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਗਾਂ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਖੌਫਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਹੋਮੀਸਾਈਡਲ ਮੌਤ ਧਾਰਾ 304 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਐਪੀਲੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਐਪੀਲੈਂਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 304 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਅਧੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਚਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 300 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਈ ਗਈ ਇਕੋ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਗਲ 'ਤੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸਹਿਜ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ ਤੇ, ਧਾਰਾ 300 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕ□ਤੀ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ., 376(2)(i) ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹਨ।

51. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 376(2)(i) ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 2000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣ ਲਈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈ ਗਈ ਸੀ।

52. ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਜਾਵੇ? ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸਾਂ' ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਰਾਹ ਹੈ ਖਤਰੇ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਵਿਧ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 300 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸਕੈਨਿੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜੋ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 354(3) ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 354(3) ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

"ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਜਾਂ, ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

53. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਸਰਵੇਖਣ ਇਸੇ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੱਪੂ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1097-1098/2018, 9.2.2022 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸ਼ਨਰਾਵ ਖਾਦੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 49 ਵਿੱਚ, (2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 546, 'ਕ੍ਰਾਈਮ ਟੈਸਟ', 'ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਟੈਸਟ' ਅਤੇ 'ਰੇਰਿਸਟ ਆਫ ਰੇਟ ਟੈਸਟ' ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ (ਕ੍ਰਾਈਮ ਟੈਸਟ) ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਟੈਸਟ) ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"49. ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੱਛੀ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਤੈਅ ਕੀਤੇ: (ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਾਦਰਾਵ ਕੇਸ, ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 47-48, ਪੈਰਾ 33)

"'ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ — (ਕ੍ਰਾਈਮ ਟੈਸਟ) (1) ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਸਸਲਾਹ ਦਕੈਤੀ, ਅਗਵਾ, ਆਦਿ ਜਿਹੇ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧ। ਕੈਪੀਟਲ ਫੈਲੋਨੀ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੁਸਥਾਈ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ। (2) ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। (3) ਅਪਰਾਧ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਡਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਉਪਕਰਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਨ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (4) ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਮੌਦਰਿਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਤਲ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ।" (5) ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਕਤਲ।

(6) ਅਪਰਾਧ ਕੇਵਲ ਮੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਹੱਦ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਅਮਾਨਵੀ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਤਸੀਹ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

(7) ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।

(8) ਕਤਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 90 ਕਤਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਅਧੀਨ।

(9) ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਦੱਸਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ।

(10) ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਮਾਸੂਮ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਨਦੰਡਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚਾ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਔਰਤ, ਇੱਕ ਧੀ ਜਾਂ ਭਤੀਜੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ/ਚਾਚਾ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(11) ਜਦੋਂ ਕਤਲ ਇਸ ਮੋਟੀਵ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਚਤਾ ਅਤੇ ਘਟੀਆਪਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(12) ਜਦੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਉਕਸਾਹਟ ਦੇ ਠੰਡੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(13) ਅਪਰਾਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਿਆਇਕ ਜਮੀਰ ਨੂੰ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਮੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਭਦਾ ਹੈ।

ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ — (ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਰੀਖਿਆ)

(1) ਉਹ ਢੰਗ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਤਿ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਅਤਿ ਉਕਸਾਹਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਸਾਮਾਨਿਆ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ।

(2) ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(3) ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ।

(4) ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਖਾਮੀ ਉਸਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕੀ ਸਨ।

(5) ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਜੋ, ਸਾਧਾਰਣ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ, ਸੱਚਮੁੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਚਰਮ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ।

(6) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੂਜੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਇਕੱਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸਰਾਸਰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਵੇ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ: -

"52. ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹਾਲਾਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਾਉ ਹਾਲਾਤ ਵੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟੈਸਟ ਹਨ "ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ", "ਅਪਰਾਧੀ ਟੈਸਟ" ਅਤੇ "ਆਰ-ਆਰ ਟੈਸਟ" ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ "ਸੰਤੁਲਨ ਟੈਸਟ"। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ, "ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ" ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਭਾਵ, 100% ਅਤੇ "ਅਪਰਾਧੀ ਟੈਸਟ" 0%, ਭਾਵ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਾਉ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਦੀ ਘਾਟ, ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ, ਸਮਾਜ ਲਈ ਖਤਰਾ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਆਦਿ ਤਾਂ "ਅਪਰਾਧੀ ਟੈਸਟ" ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਟੈਸਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ, ਭਾਵ, ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹਾਲਾਤ ਪੂਰੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਾਉ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਹੋਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ ਟੈਸਟ (ਆਰ-ਆਰ ਟੈਸਟ) ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਆਰ-ਆਰ ਟੈਸਟ ਸਮਾਜ ਦੀ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ "ਸਮਾਜ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ" ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ "ਜੱਜ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ", ਭਾਵ, ਕੀ ਸਮਾਜ ਕੁਝ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਵਿਧ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀ ਘਿਣ, ਅਤਿ ਰੋਸ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੁਝ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੌਦ੍ਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਛੋਟੀ ਲੜਕੀਆਂ, ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੀਆਂ, ਬੁੱਢੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਯੌਨ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਕਤਲ ਵਰਗੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਕੇਵਲ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ।

54. ਇਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਪੱਪੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (ਉਪਰੋਕਤ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"41. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਫਰਜ਼ਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਟਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨੇ 'ਦੁਰਲੱਭ ਦੁਰਲੱਭ ਪਰੀਕਸ਼ਣ' ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਇਸ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ 'ਅਪਰਾਧ ਪਰੀਕਸ਼ਣ' ਅਤੇ 'ਅਪਰਾਧੀ ਪਰੀਕਸ਼ਣ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਰੀਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਧਵਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਿਹਾਈ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਰਤਮਾਨ ਵਰਗੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਹੋਵੇ।"

55. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਬੇਬਸ ਹਾਲਤ ਹਨ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਤਿ ਨਿੰਦਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਏ ਨਾ ਜਾਣ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਅਪਰਾਧ ਪਰੀਕਸ਼ਣ' ਅਤੇ 'ਅਪਰਾਧੀ ਪਰੀਕਸ਼ਣ' ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

56. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਤਲ ਅਮਾਨਵੀ ਹਨ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਅਸਾਧਾਰਣ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਘਿਨੌਣੀ ਅਤੇ ਬਰਬਰ ਕਿਸਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਦਾ ਬਰਬਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਬੇਬਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜੋ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ10 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਐਕਸਟ.ਪੀ17 ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਬੇਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੇਦਾਗ ਵਿਵਹਾਰ ਅਣਗੌਲਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ।

57. ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ [(2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 767] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਪੂਰਵ ਰਿਹਾਈ/ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਰਸ ਅਪਣਾਇਆ। ਇੰਹ ਸਥਿਤੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਹਰਨ [(2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ :

"ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰ੍ਧਾਨੰਦ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।"

58. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਬਸ 8 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਬੱਚੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਜ਼ਨ ਭੈਣ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰ੍ਧਾਨੰਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਰਸਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਹਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਪੂਰਵ ਰਿਹਾਈ/ਮਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਂ ਲਈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਪੂਰਵ ਰਿਹਾਈ/ਮਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ 30 (ਤੀਹ) ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ।

59. ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

(i) ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 376(2)(i) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ;

(ii) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ 30 (ਤੀਹ) ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੇਂ ਪੂਰਵ ਰਿਹਾਈ ਜਾਂ ਮਾਫੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ; [ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਰਕਮ ਅਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ।

ਅੰਕਿਤ ਜ੍ਵਾਨ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਰਾਹੁਲ ਰਾਠੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta

Advocate